

Núm. 39
Juliol 2021

CANTALS

Taller d'Història Local de Godella

Edició
gratuïta

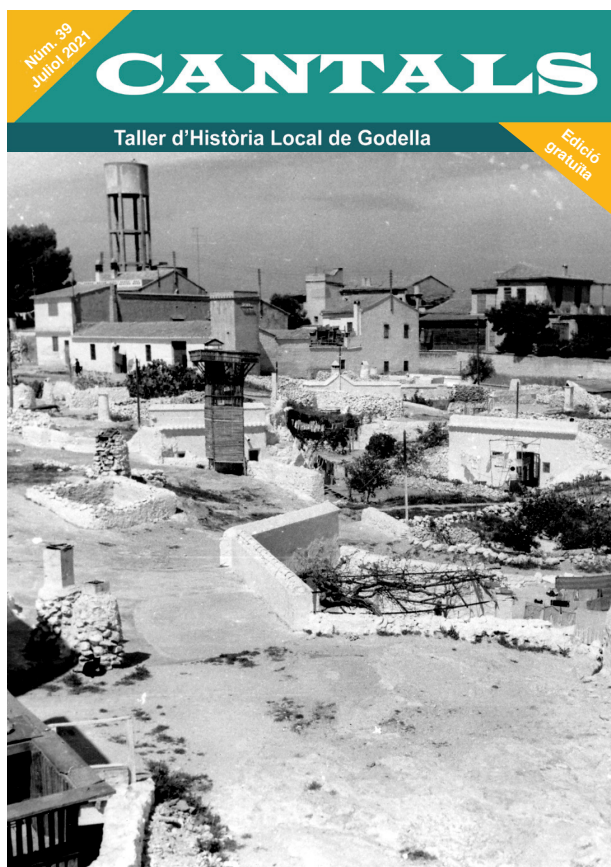

Foto J.Cabrelles Sigüenza. Les coves de Godella, sobre les quals es va edificar el Grupo San Antonio de la Cooperativa de Vivendes El Fènix.

Taller d'Història Local de Godella

Plaça de l'Horta, 1, baix esquerra
(junt Col·legi El Barranquet i C/. Bonavista)

Apartat de Correus, n.º 129 46110
Godella (València)

www.tallerhistoriagodella.org

Twitter: @TdH_Godella

www.facebook.com/tallerhistoriagodella
correu@tallerhistoriagodella.org

Horaris:

Dimecres i Dijous, de 17 a 20 hores

A més si desitgeu contactar amb algun component de la Junta Directiva o Coordinador d'Àrees en especial, envieu un missatge al correu electrònic i el farem arribar a la persona interessada, tot indicant el correu electrònic o telèfon al qual hauran de dirigir la resposta.

Núm. 39 - Juliol 2021

CANTALS

Revista informativa editada per

Dipòsit Legal V-1312-2015

Tiratge 200 exemplars

Edició no venal (gratuïta)

Coordinació
Genís Ruiz

Assessors lingüístics i traduccions

Joan Silvestre

Antoni Portilla

Disseny, maquetació i impressió

Lazo Impresores, S. L.

Godella

Index

3 Racó del President

4 Assemblea General de socis

5 El campanar de l'església de Sant Bertomeu

6 Teatro para el recuerdo

8 El pont de Coscollosa

9 Les vides esquinçades de la fosa 114 de Paterna

10 Guardes rurals a l'horta de Godella

12 Presentació del llibre Atovó / Junta Directiva del THLG

13 Homenatge a J.B.Peset en el 80é aniversari de la seua mort

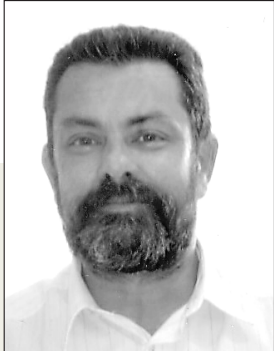
14 L'administració de loteria número 1 de Godella

16 Les publicacions del THLG són notícia en Bastida

17 Presentació de Qüerns monogràfic 2 a Villa Eugènia

18 Llig i regala història de Godella

19 Fes-te soci

Josep Vicent López Gil

President del Taller
d'Història Local de Godella

Estimades i estimats, hui quan escric aquestes ratlles, és el dia de Sant Guillem al sendemà del dia de Sant Joan, dia màgic des de la nit dels segles al nostre calendari doncs, abans de la festa cristiana, ja és celebrava el solstici d'estiu i tots sabem la quantitat de mites que al voltant de dit fet han existit, entre el seguit de civilitzacions que coneguem i fins i tot d'aquelles que sols tenim lleugeres notícies de la seua existència mitjançant, moltes vegades, el que ve recollit d'elles per civilitzacions posteriors que les varen subsumir i, d'eixa manera, incorporar coses d'aquelles, concloent per tant que és fa molt difícil de saber on s'hi troba el seu inici.

Escrivia el darrer racó, el dia de Sant Llorenç del passat any 2020. Deu mesos i mig si fa no fa entre aquell i aquest ens contemplen. Un espai de temps en que la nostra societat, ha continuat marcada per la crisi sanitària, econòmica i social causada per la Covid 19 que comença a marcar el ritme de les nostres vides i de la nostra societat, allà pel llunyà més de Març de l'any 2020. No sé a vosaltres, però a mi em sembla que queda lluny, molt lluny. Com si fora una vida anterior. Son moltes les coses que tinc confoses d'aquest període de setze mesos, com si hi haguera una vida distinta dins de la meua vida. Crec que és una sensació que tenim més persones, però precisament això ens té que donar una idea de la feblesa dels nostres fills vitals, els nostres i també el de les nostres societats del autoanomenat primer mon, avantatges dels auto nomenaments que son molt soferts, tot ho aguanten, com el paper que sustentará aquestes ratlles meues, escrites mentrimentres sona el grup de folk irlandès "The Dubliners" al meu Youtube. Bella i vella música, valga el joc de paraules, fet possible el escoltar-la gràcies als mitjans moderns.

El Taller, durant aquest període de Setembre de 2020 en que va vore la llum el Cantals darrer, -el nº 38 de la sèrie-, fins ara, ha vingut adaptant-se també, com hem pogut, a les circumstàncies per les que ha travessat la nostra societat, doncs res ens és aliè i molt menys en una situació com la que vivim.

En altres llocs del present, trobareu més detallada informació de les coses que ens han anat passant, que hem pogut anar fent davant de tants entrebancs, però m'aneu a permetre, encara que siga de forma succinta, done un poc d'informació al respecte, sustentada aqueixa des de la responsabilitat i moltes vegades la frustració, -que al dia següent és revesteix de nou d'esperança-, de qui ocupava la presidència en aquell dia de Sant Llorenç i com podeu deduir en veurem ací de bell nou, continue ocupant en aquest dia de sant Guillem deu mesos i mig després.

Efectivament i quasi de miracle, el passat mes d'Octubre amb totes les garanties sanitàries que la situació requeria, al saló d'actes de l'edifici municipal de Serveis Socials, popularment conegut com Villa Teresita, celebrarem les Assemblees Ordinària i Extraordinària durant el matí del dia 17 d'Octubre. Assemblees que va presidir el nostre Vicepresident, Josep Vicent Llorens Serrano, i que jo em vaig perdre, doncs des de la vesprada del dia anterior, m'havia auto confinat en trobar me símptomes compatibles amb els de la Covid-19 què, encara que trigues uns dies en donar la cara definitivament, va confirmar-se posteriorment ja no sols amb mi, sinó també amb tots el de casa: els meus fills així com els meus pares, ja llavors nonagenaris. Afortunadament tots vàrem resultar ben lliurats i al cap de poc més de vint dies, estàvem tots reintegrats als nostres quefers habituals, amb algunes seqüeles, però contents d'haver-ho superat com no podia ser d'altra forma. Vull aprofitar per agrair a tantes persones que aquells dies ens varen ajudar en el que podien i varen manifestar de moltes maneres la seua preocupació per nosaltres i en especial als meus amics i companys d'esta casa, que varen saber fer-se presents per portar-nos l'ànim i el somriure quan aquest també era molt necessari.

A l'Assemblea va resultar elegida la única llista que s'havia presentat, que era una formada per quasi tots els membres de la Junta cessant amb l'incorporació de Isidro Bueno i Pedro Burguete, als que des d'ací públicament, vull agrair la seua valentia en donar un pas endavant per venir a l'auxili del Taller, en moments tan complexos com els que vivim.

Vull també agrair a Antoni Portilla Granell i a Francesc Andreu Garcia, per tots Pakiu, la seua dedicació en els anys que han estat membres de les distintes Junes Directives de les que han format part en les darreres legislatures i què ara, per circumstàncies personals o professionals, els han portat ha deixar si bé, tots dos, continuen al front de les seues Àrees: Antoni Portilla de Co-Coordinador de l'Àrea de Unitats Didàctiques amb Vicent Senent Valls i, Francesc Andreu Garcia de Coordinador de l'Àrea de Xarxes, Web i Projecte Inter nàutica. Agrair com a President, el seu treball i dedicació tots aquests anys i, com amic i company, el plaer i l'honor d'haver compartit junts tant de temps, tantes "glories i misèries", tanta vida. Sols confie que la nova situació no ens prive d'això, de compartir-nos.

I sí, si algú, com jo mateix, tenia l'esperança de que aquest racó canviés de titular, sembla de moment que no; però sóc el primer en recolzar aqueix canvi per 2023, -final de la present legislatura al Setembre de dit any-, i des de ja, perquè crec que seria bo pel Taller sobre tot, i també per mi, estic en la millor disposició per anar preparant aqueix relleu en la persona o persones que estiguen per la llavor, com jo ho estic.

Després de les Assemblees, tractarem durant Novembre, Desembre i Gener de portar una marxa de presència al Local, però no era fàcil amb les restriccions de quantitat de persones i, davant l'increment del nombre de casos, a meitat de Gener i seguint les recomanacions emanades des de la Conselleria de Sanitat, tancarem el Local com va ser anunciat a la web i xarxes socials.

A finals d'Abril, de manera tímida, procurant no coincidir més de tres persones al mateix temps, començarem de nou a reobrir, però estan a porta tancada, és a dir sense atendre ciutadans del carrer, els quals hem vingut atenent via xarxes, correu, correu web, telèfon, "guaspa", i sols presencialment quan era molt imprescindible, mitjançant cita concertada prèviament per qualsevol d'aquells mitjans.

Durant el mes de Maig començarem ja a anar organitzant-nos millor i la primera Sessió de Junta Directiva de la present legislatura, començada el passat Octubre, poguérem tenir-la el passat dia 1 de Juny, en sessió vespertina perquè el toc de queda no ens agafes encara reunits després de tant de temps. Gràcies als treballs anteriors i als que hem pogut desenvolupar en aquest dos mesos, s'ha pogut fer la presentació del Querns Monogràfic nº 2, "Godella, paso a paso", de la autoria de Pedro Fernando Gálvez Gonzalo. Llibre que estava ja des de principis d'any a les seues caixes, esperant el moment propici de la presentació. La qual, segurament també per esperada, anhelada, va ser un èxit rotund, com hores d'ara està essent també la demanda que està tenint el llibre. Una alegria gran en els temps que corren si més no també, perquè el gran treball de recerca fet pel seu autor i la col·laboració de moltíssims veïns amb les seues informacions i materials gràfics, fan d'ell un obra imprescindible per qui vullga conèixer del nostre poble i els seus costums en els finals del segle XIX i el segle XX. Enhorabona Fernando i gràcies a tots els que amb d'ell haveu col·laborat per aconseguir tan important referent !!!

Hora és d'anar acabant el meu trosset, com el nomene jo. Volia parlar de projectes que estem encetant, o resseguint, o dissenyant pel futur, però quasi que vaig a deixar-ho pel Cantals nº 40 que si tot va bé, hauria de vore la llum cap al pròxim mes de Novembre i si així és, serà molt bona senyal de recuperació de la nostra normalitat, que com és natural, està inserida en la normalitat de tots i totes.

No vull enllestir aquest, sense deixar-hi les nostres sentides condolences pel falliment d'Isabel Llorens Giner, esposa de Vicent Castillo Bagues, qui durant molts anys va ser nostre Vicepresident i després ocupa també durant dues legislatures la Presidència de la Comissió de Conflictes. Mare també del nostre consoci, Vicent Castillo Llorens i de Isabel Castillo Llorens, esposa del nostre consoci Rafa Fernández Maximiano. Com sempre, estimats, les paraules no poden minvar el dolor per la pèrdua, ni que aquestes siguen per escrit, però reste ací el nostre humil record per ella i la nostra estima per tota la resta de la família.

Esperem que pugem fer les tasques que tenim per davant i a la tardor, Setembre u Octubre, com l'any passat, celebrar l'Assemblea Ordinària d'enguany que oportunament serà convocada en temps i forma i tant de bo, si al Novembre, ix al carrer el Cantals nº 40 i en ell ja. parlem de projectes i del futur, serà una magnífica senyal.

Mentrestant, desitjar-vos el millor estiu possible.

Cuideu-vos molt. Cuidem-nos tots mútuament.

ASSEMBLEA GENERAL DE SOCIS: *Ordinària i extraordinària*

César Miguel Vercher

Dissabte 17 d'octubre de 2020, amb totes les mesures de seguretat que calia, donada la situació de la pandèmia de la covid-19, va tindre lloc al Saló d'Actes dels Serveis Socials (Villa Teresita) l'Assemblea General Ordinària de Socis del Taller d'Història Local de Godella, corresponent a l'any 2020, així com l'Assemblea General Extraordinària de la mateixa entitat, per tal de procedir a la renovació de la seua Presidència i Junta Directiva.

Hi assistiren un total de 18 socis i sota la presidència del Vicepresident, Josep Vicent Llorens Serrano per indisposició del President, a les 11'00 hores va donar inici en primer lloc l'Assemblea Ordinària. Primerament, el Secretari explicà al presents que per raons sanitàries no havíem pogut fer quan calia ambdues Assemblees, habitualment són al mes de juny, i entrant a tractar l'ordre del dia es varen aprovar les actes de les Assemblees de 2019, tant l'Ordinària com l'Extraordinària, per unanimitat.

A continuació, el Tresorer, Vicent Estellés Ballester, va presentar el Balanç de Situació i el Compte de Pèrdues i Guanyos, que prèviament s'havia lliurat als socis, i després de fer la explicació dels dos, varen ser sotmesos a votació i s'aprovaren per unanimitat.

Seguidament, s'exposà el Pressupost per a 2020, que tampoc no va tindre cap objecció i va estar aprovat també per unanimitat.

Al darrer punt, Precs i Preguntes, el soci Enrique Rodríguez-Bronchú Orts, va donar compte de la situació del DVD que està fent-se sobre el centenari de l'Exposició i comentà que les circumstàncies han retardat la seua finalització, però que s'espera que al 2021 pugua estar conclòs.

Després d'uns minuts de descans, a les 12'00 va començar l'Assemblea Extraordinària que tenia com a únic punt la celebració de les eleccions a President i Junta Directiva. Amb el mateix nombre d'assistents, es va presentar una única candidatura encapçalada per Josep Vicent López Gil com a President i Josep Vicent Llorens Serrano com a Vicepresident i 13 socis més, sense designació de càrrecs, que cas de eixir elegida, serien adjudicats a la primera Junta Directiva que es poguera fer.

Tot i que no hi havia una altra, va ser sotmesa a votació i aprovada per unanimitat. En altre lloc d'aquesta revista donarem el llistat complet de la nova Junta Directiva.

I sobre les 12'20 varem finalitzar, desitjant que el proper any puguem tindre la normalitat que no hem pogut gaudir aquest 2020.

“El campanar de l'església de Sant Bertomeu Apòstol, de Godella”

Pedro Fernando Gálvez Gonzalo

Sabies que el campanar de l'església és un cos de quatre costats de 4,80 metres cadascun d'ells i té una alçària de 30 metres, dividit en tres cossos i que és l'edifici més alt de Godella?

Que es va construir l'any 1739, molt abans que el temple actual, la primera pedra del qual es va posar el 15 d'agost de 1944?

Que el constructor, En José Mínguez (*) va ser qui va presentar el plànol per a la seua construcció, d'estil plateresc.

L'1 de gener de 1736, Pasqual Carbonell, baciner –persona que demana almoïna per al culte religiós i per a les obres pies– de la parròquia de Sant Bertomeu, es va fer càrrec de 38 lliures per a començar les obres del campanar, les quals van finalitzar el 14 de juny de 1739. Tres anys i mig va durar pràcticament la seua construcció, sent rector de la parròquia en aquell temps En Francisco Juan Ramos.

En aquesta torre han caigut dos rajos en dies de tempesta.

El campanar des del carrer Major

CEDIDA POR PACO PASCUAL

Vista panoràmica del temple de Sant Bertomeu Apòstol amb el campanar

Un d'ells, el 20 de juliol de l'any 1795, que va carbonitzar l'ajudant del campaner anomenat Rafael Muñoz Lloréns, el company del qual se'n va salvar.

El segon raig va caure l'any 1908, a mitjans de setembre, sent-ne el rector En Francisco Gil Estellés (entre el 16 de febrer de 1908 i el 13 de novembre de 1921). En aquest cas, no hi va haver de lamentar desgràcies personals ja que el raig va entrar al transsagrari i va deteriorar els ornaments que es guardaven en una caixa de fusta.

FONT: Manuscrit inèdit de N'Agustín Sancho Bargues,

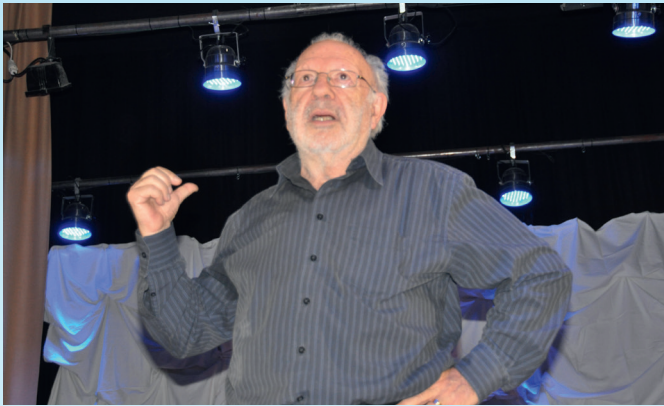
El campanar des del carrer Ademús

capellà de l'ermita de Godella enllà per l'any 1913 i coadjutor de la parròquia de Sant Bertomeu Apòstol de Godella, en el període 1913-1943.

(*) Va ser també el mestre d'obres que va presentar els plànols del temple actual, que hui en dia veiem, de Sant Bertomeu Apòstol.

TEATRO PARA EL RECUERDO

Genís Ruiz

Parlar de teatre i parlar de Vicente Sanz Segura, són la mateixa cosa. Una cosa no s'entén sense l'altra. Este llibre recentment editat per l'autor, és un recorregut per la vida del grup de teatre, des de la seua primera funció cap a mitjans dels anys 80, fins l'aparició de la maleïda pandèmia en 2019-2020, que va paraitzar bona part de les activitats culturals, educatives i esportives.

Vicent Sanz, combinava la seua activitat professional en la banca, amb les seues altres vocacions en l'àmbit de la cultura: la companyia de sarsuela del Patronat de la Joventut Obrera (actual Teatre Escalante) i en el Patronat de Benimaclet. En el curs 1985-86 i donat que el seu fill estudiava al col·legi Sacre Cor, monges i professores d'este centre li proposaren crear un grup de teatre amb alumnes de COU, amb la finalitat d'ajudar a preparar la selectivitat amb autors literaris contemporanis.

A partir d'este moment, el grup de teatre creix amb alumnes de BUP i també d'EGB i sobretot de xiques, mes participatives que els seus companys de la mateixa edat. Les representacions es multipliquen: "Yerma" (1985) "Tres sombreros de copa" i la "Venganza de Don Mendoza" (1985-86), "la casa de Bernarda Alba" (1987-88) i també la representació d'un tradicional Belen per Nadal. "Historia de una escalera" i Bajarse al moro" (1988-89), "Don Juan Tenorio", "Eloisa està debajo de un almendro" i "El sueño de una noche de verano" (1989-90), "Maribel y la extraña familia" (1990-91) "Aquí no paga nadie" (1990-91).

"La casa de Bernarda Alba" (1987-88)"

Fou en el curs 1994-95 quan es forma "AA.AA.SA.CO teatre" (Antiguos alumnos Sagrado Corazon), es reposen algunes de les obres abans esmentades i també obres en valencià com: "Els pastorets", "Gen(t)s diferents" "Per la fam d'heretar". Continuen les adaptacions i representacions d'autors clàssics i contemporanis: "Antígona" de Sófocles, (1995-96), "Lucas de Bohèmia" (1997-98), "El concierto de San Ovidio" (2000-01).

"El concierto de San Ovidio" (2000-01)"

"Los monologos de la vagina" i "Los monologos de Dario Fo", suposaren un repte per a l'autor i per a les protagonistes. La sexualitat femenina era i és, un tema delicat, del qual no es parlava en públic, algunes de les protagonistes no s'atreviren a actuar i els escenaris eren sovint escoles religioses, però superaren tots els obstacles. Cap problema per part de la direcció dels centres i el públic aplaudia i sortia satisfet, també les 600 persones que ompliren el Teatre Capitolí de Godella el 8 de març del 2001. L'obra es va reposar durant varios anys i en varios escenaris (Benetússer, Burjassot, Rocafort, Vinaròs, Xert, València, Sant Mateu, Vilafranca, i novament a Go-

della, amb motiu del dia de la dona, (2014-2015) i per al THLG (25/10/2019). Totes les representacions han tingut caràcter altruista.

Els anys següents continuaren les reposicions d'obres anteriors i també noves adaptacions: "El milagro de Ana Sullivan" (2003), "Las arrecogias del Beaterio de Santa Maria Egipciaca" (2004), "Spot" de Carles Alberola (2008), "Lisístrata" de Aristofanes (2009), "El enfermo imaginario" de Molière (2012).

El llibre descriu també la participació del grup en l'obra "L'home del nas gelat" una producció del nostre Taller, sobre la figura de tenor i pintor Lambert Alonso. L'autora fou Amparo Grafià i el director Vicent Sanz. Es varen representar dos funcions al Teatre Capitolio de Godella (22/02/2014 i 23/02/2014).

També destaquem la col·laboració del grup amb una altra iniciativa del THLG, l'obra "Peset la raó d'un poble" d'Amparo Grafià, sobre els últims dies de la vida de Joan Bta. Peset Aleixandre, rector de la Universitat de València, condemnat a mort pel franquisme i executat el 24 de maig de 1941. L'obra es va representar al Teatre Capitolio de Godella els dies 18 i 19 de maig de 2018.

En definitiva el llibre recull la història viva de varies generacions de joves i no tan joves, que expliquen les seues vivències i la forma, de vegades atzarosa, amb la qual aterren a participar en estes obres.

"Comisaría especial para mujeres"

En total més de 600 persones, professors/es, alumnes, amics i col·laboradors que durant més de 30 anys han participat en esta activitat teatral, la majoria com actors i actrius, però també com a autors, adaptadors, apuntadors, cartellistes i tot l'atrezzo que una obra de teatre du al darrere.

"Teatro Tenor Alonso"

"Peset la raó d'un poble" d'Amparo Grafià

El Pont de Coscollosa

Jordi V. Durà Martínez

La Reial Séquia de Montcada, amb un recorregut de 32,79 km, és un dels sistemes hidràulics més antics del territori valencià i encara que no sabem la data de la seua construcció sí que és clar que ja estava en funcionament durant l'etapa andalusí abans de la conquesta per Jaume I. Naix a l'assut de Paterna i finalitza en la marjal del Puig de Santa Maria i de Puçol. Els estudiosos segmenten el seu curs en quatre trams essent el més llarg, i el que als godellencs més ens interessa, l'anomenat com Arc de Montcada (termes de Godella, Rocafort, Massarrojos, Montcada, Alfara fins al Carraixet). En aquest tram la séquia actua com a divisòria entre el territori de l'horta i els respectius nuclis urbans. En Godella, a més, entre horta a la dreta del curs de l'aigua i nucli urbà i secà a l'esquerra. En Godella superar el caixer de la séquia per tal d'arribar als camps de cultiu o comunicar-se amb altres nuclis urbans pròxims i especialment amb el Cap i Casal obligà a construir xicotets ponts com són el que trobem a la plaça santa Magdalena Sofia, el pont del Molí, i que enceta l'anomenat camí vell de València i el pont de Coscollosa, que trobem abans d'arribar a l'antic escorxador municipal i que és el que motiva el present text.

Fotos: Arxiu RgdeV i ©jvduram

Presentem dues imatges fotogràfiques on es veu el pont de Coscollosa (cal assenyalar referent al topònim «Coscollosa», que al llibre d'amillament de 1899, on s'arreglen les propietats rurals del terme per tal d'imposar-les una contribució, que aquest apareix citat 5 vegades com a puente de Coscollosa, 15 vegades com a partida de Coscollosa i 26 vegades com a roll de Coscollosa entre d'altres) per tal comparar tant els canvis físics com els humans que el transcurs del temps ha propiciat en les nostres espais i vides.

Les vides esquinçades de la fossa 114 de Paterna

Article publicat al diari digital Vilaweb el passat 14/05/2021

.....

Visitem l'exhumació de la fossa 114, una de les més grans del País Valencià · Familiars d'algunes persones soterrades en reconstrueixen les vides.

.....

José Manuel Contreras García, el regidor de Godella que tocava la trompeta.

Era l'avi de **Carmen Contreras**, la presidenta de l'associació de familiars. Militava al partit de Manuel Azaña i va ser regidor d'Escorxador i Arbitris de l'Ajuntament de Godella els darrers vint-i-tres dies de la guerra. El batlle se n'anà a files i el cridaren a ell perquè entrà al consistori. Era pintor de murals. No tenia estudis, però sabia llegir i escriure. Tocava la trompeta i participava en sarsueles i obres de teatre a Godella. L'endemà d'haver acabat la guerra el van anar a buscar i el van detenir. La seua dona alletava el fill més menut. Va estar un any tancat, probablement a Sant Miquel dels Reis. L'acusaren de quedar-se diners que no eren seus. Deien que hi havia uns rebuts que ell havia signat. Carmen Contreras es rebel·la perquè el seu avi era el regidor dels impostos. És clar que recaptava diners, però per a l'ajuntament, no per a quedar-se'ls!, diu, indignada.

Carmen Contreras ha construït la imatge del seu avi a partir dels records que va arribar a veure i a tocar quan era menuda i a partir del que li van explicar els pares i els oncles. Se'n parlava poc, a casa, però dins la capsa de plàstic groc, amb la tapadora transparent de sabó Heno de Pravia, hi havia les ulleretes redones que ella es provava quan era menuda. Hi havia monedes i un parell de bitllets. Diners de la república. I hi havia unes cartes que l'avi escrivia des de la presó. Sense faltes d'ortografia. Amb bona cal·ligrafia. Emprava paper de fumar. Per fer-les arribar a la família, enrotllava els paperets a la veta que lligava el saquet on el fill gran li duia menjar. D'aquesta manera evitava que les requisaren. Carmen només recorda una de les cartes, la que demanava a la seua dona que li enviàra espart a la presó, perquè volia fer espartenyes de careta als seus fills.

El desig de Carmen Contreras és que els tornen les restes per soterrar-lo al costat de la seua àvia.

José Manuel Contreras García

Guardes rurals a l'horta de Godella: “El Guardeta”, “El Galifa”, “Chaves”, “Marí”

Pedro Fernando Gálvez Gonzalo

Va sorgir un divendres de mercadet a Godella. Vaig veure Miguel amb un jupetí que deia: “Guardia Rural” i em vaig dir: Pedro Fernando, açò s’ha d’escriure perquè el pas del temps no acabe arraconant-lo en la memòria però...

...en tota història i sense voler-ho, sempre ens queda algun personatge fora, alguna dada...

És possible. perquè la memòria no arriba a més, que el primer guarda del camp (rural) que recordem fóra Jesús Villar Estévez, “el guardeta” que, presumiblement va exercir eixe càrrec entre els anys 1942 i 1944, en què va passar a les dependències municipals i és quasi segur que coincidira en l’últim any amb Francisco Segura Moreno “el galifa”

Jesús Villar Estévez en l'any 1947 junt amb la seua dona Adela Tomás, amb el seu fill Jesús al braç. La xiqueta asseguda a l'esquerra és la seua filla Vicenta i la dona a la dreta, Pepita Giner “l’herbera” (foto cedida per la seua filla Adela Villar)

Paco “el galifa” va començar de guarda rural cap als anys 42-43, coincidint en un breu període de temps amb Jesús Villar.

Nascut a Godella l’any 1914, va començar treballant com a paleta, treball que compaginava amb el de guarda de l’horta de Godella. Va començar aquesta labor quan tenia 28 o 29 anys i va estar en el càrrec aproximadament 29 anys. Recorria els camps confrontants a Godella junt amb un tal Chaves, que era qui s’encarregava de vigilar els camps de dalt, la zona compresa entorn a Rocafort, EPLA, Campolivar...

En els seus primers anys de guarda feia el seu treball recurrent l’horta a peu i més tard ho feia amb bicicleta. En els últims anys utilitzava una motocicleta “Mobylette” i sí, si t’ho has preguntat, portava un arma per defensar-se en cas que es trobara amb lladres que pogueren posar en perill la seua integritat, es tractava d’una escopeta amb bales de sal que no maten ni fereixen greument però sí que produeixen una coentor fortíssima a la part del cos assolida pel tret.

Francisco Segura Moreno “el galifa” amb un veí de Godella. Fotografia presa cap als anys 50-60 del segle XX (cedida per la seua filla Amparo Segura Milla)

Quan observava el robatori d'algun producte del camp, advertia de la gravetat del fet a qui infringia la norma, encara que si entenia que ho feia per menjar (anys de postguerra) l'amonestava seriosament perquè no ho tornara a fer. No obstant això, si se tractava d'algun reincent en el robatori, el detenia i el portava a la caserna que estava a l'ajuntament o al calabós que es trobava en una part de l'edifici de l'escorxador de Godella, construït el 1915.

Vestia d'uniforme per a realitzar el seu treball, el qual era de color caqui i amb gorra de plat.

Un dels seus llocs preferits, on li agradava estar era la creu del terme de la plaça de Santa Magdalena Sofia i des d'allí controlava l'horta de Godella amb uns prismàtics de què disposava.

De malnom li deien "Galifa"² i no hi ha hagut manera, i això que ho he preguntat a una infinitat de persones del poble, el motiu d'eixe malnom i ningú, ni la mateixa família, m'ha sabut explicar-ne l'origen.

No va arribar a jubilar-se en el seu treball, ja que morir relativament jove, a l'edat de 57 anys.

És probable que qui va succeir Francisco en aquest menester fóra un tal Marín. a qui jo avui encara recorde, amb el seu cabell blanc i muntat en una moto, vigilant l'horta de Godella.

I, encara que més pròxima en el temps –en tenim poca informació–. Potser és la pandèmia que actualment patim, potser eixa proximitat, sense arribar realment a ser-ho, la que no ens permet de vegades esbrinar més dades.

1 La història de l'edifici de l'escorxador de Godella, escrita per Pedro Fernando Gálvez i Salvador Carsí, està publicada en el llibre *Quèrns* número 7 editat pel Taller d'Història Local de Godella.

2 La meua teoria és que podria ser la degeneració verbal "d'el galifa", per califa, que segons el DRAE és aquella persona en què es junta el poder civil i religiós i Francisco tenia el poder civil, encara que desconexem la seua participació, si la tenia, en l'àmbit religiós de la nostra població.

Lloc preferit on es posava Francisco "el galifa" per a vigilar, amb els seus prismàtics, possibles robatoris a l'horta de Godella (foto de l'autor).

PRESENTACIÓ LLIBRE «ATOVÓ»

El passat dia 23 d'abril, i coincidint amb la festa del llibre, es va fer la presentació, en el marc de villa Eugènia, del llibre **ATOVÓ**, obra conjunta del nostre soci **Jordi V. Durà Martínez**, a la fotografia, i de l'artista plàstic, veí del nostre poble, **Mariano Garrañana**, com il·lustrador.

Atovó, publicació editada per l'Ajuntament de Foios (Regidoria de Cultura) i de la qual s'han imprés 200 exemplars numerats, proposa una reflexió poètica, primordialment a través de la imatge pictòrica i fotogràfica, sobre el valor estètic d'un paisatge tan humanitzat com és el de la comarca de l'Horta que envolta la ciutat de València, concretament en el seu enclavament del nord (Horta Nord). La publicació resultant ho amalgama tot en un format de llibre que, com el seu títol mateix indica vol ser un artefacte material semblant a una rajola la matèria amb la qual està feta són les seues 190 pàgines d'imatges i textos, tot finalment «amassat» pel dissenyador gràfic **Jordi Durà Fernández** per tal de conferir-li l'aparença definitiva d'un **Atovó**.

De la nostra redacció.

Junta Directiva del Taller d'Història Local de Godella 2020-2023

PRESIDENT	Josep Vicent López Gil
VICEPRESIDENT	Josep Vicent Llorens Serrano
TRESORER	Vicent Estellés Ballester
VICETRESORER	Moisés Alcañiz Serra
SECRETARI	César Miguel Vercher Palanca
VICESECRETARI	Vicent Senent Valls.
VOCALS	Amado Bimbo Alberola
	Isidro Bueno Martín
	Pedro Luís Burguete Llorens
	Josefa Caballer San Bartolomé
	Salvador Carsí Martí
	Jordi Vicent Durà Martínez
	Ricard Fontana Peris
	Pedro Fernando Gálvez Gonzalo
	Genís Ruiz i Montesinos

Homenatge a Joan Bta. Peset en el 80 Aniversari de la seua mort

Genís Ruiz

S'han celebrat a València diversos actes públics, amb motiu de la celebració del 80é aniversari de la mort del nostre paísà, Joan Bta. Peset Aleixandre, afusellat pel franquisme als murs del cementiri de Paterna, el 24 de maig de 1941.

Una cerimònia institucional al Claustre de la Universitat va recordar la figura de Peset, que va ser catedràtic de Medicina Legal (1916) i rector (1932-34) de la Universitat de València. L'acte, amb aforament limitat, va ser retransmès en directe. Actualment en plena pandèmia, no està de més recordar, el paper clau de Peset durant l'epidèmia de grip espanyola de 1918 i la seua contribució al desenvolupament de la vacuna contra el pneumococ, causant de la meningitis.

El passat dimecres 26 de maig, l'Associació Ciutadania i Comunicació (ACICOM) va organitzar en el Centre Cultural Octubre, un acte en homenatge de Peset. Es va projectar el documental "Juan Peset Aleixandre, un home bo. Metge, rector i republicà." Entre els organitzadors es troba el nostre company Josep Lluís Barona, director del Departament d'Història de la Ciència. .

També s'ha difós per les xarxes socials, una iniciativa ciutadana que va reunir centenars de persones davant la seua tomba al cementiri General de València, a les 12h del dia de la seua mort. Assistiren l'alcalde València Joan Ribó i el president de les Corts Valencianes Enric Morera. En l'acte es va dipositar una corona de llorer i es va interpretar el Cant dels ocells al violoncel..

El doctor Peset dona nom a un dels mes importants hospitals de la ciutat de València, una avinguda amb el seu nom i al col·legi Major de la Universitat de València. En Godella la coneguda Pujà a l'ermita va ser batejada amb el seu nom.

Recordem també que Godella ja va celebrar un homenatge a Peset en 2016, amb la col·locació d'una placa al lloc on estava ubicada la casa familiar al carrer Major nº 54 de Godella i amb la representació de l'obra de teatre "Peset la raó d'un poble" al Teatre Capitolio de Godella els dies 18 i 19 de maig de 2018.

D'una altra banda el documental "Juan Peset Aleixandre, un home bo. Metge i rector republicà" , de Matilde Alcaraz i Santiago Hernández, que va guanyar el premi del Festival Cinema Ciutadà Compromès organitzat per ACICOM, va ser projectat a Godella el 13 de gener de 2017.

.....

Recordem les paraules que Peset va escriure a la seua dona, durant la seua estada en la presó: *"Algun dia la meua pàtria us retornarà el meu nom com un ciutadà que mai va fer més que servir-la, complint els seus deures legals".*

.....

31 anys repartint il·lusions: L'administració de loteria número 1 de Godella

Pedro Fernando Gálvez Gonzalo

El tercer i definitiu local que van tindre Rosa i Salvador per a la venda d'il·lusions.

És el lloc per excel·lència on pensem que, un dia o un altre, pot canviar el nostre destí.

Li diuen Salvador Lloréns Casaña i va obrir l'administració de loteria número 1 a Godella, enllà per l'any 1983 però...sapiem que feia abans Salvador.

Treballava com a administratiu a l'empresa "Trinaranjus", valenciana de naixement si bé quan, amb el temps, es va traslladar a Barcelona, Salvador hi va anar també i hi va romandre durant un període de 5 anys. Salvador és natural de Godella, es va casar amb Rosa Señor Caballer, també de Godella, l'any 1975 i junts van emprendre el negoci de loteries l'any 1983.

La instal·lació d'una administració de loteries a Godella va eixir a concurs aquell any i Salvador la va sol·licitar. Com que complia tots els requisits que establia l'Administració Nacional de Loteria, li la van concedir.

Van començar el negoci de venda de loteria al domicili dels pares de Salvador, al carrer Major, núm. 3, on van estar un any fins que es van traslladar al número 61 del mateix carrer.

I va ser pel juny de 1990 quan es van traslladar definitivament al local que, a hores d'ara, ocupa l'administració de loteria.

Al principi tot era amb màquina d'escriure i de calcular: les relacions de números premiats, els de venda, les liquidacions, etc. I ho havien d'enviar i liquidar a València, la qual cosa representava una quantitat de treball afegida a la venda de la loteria en si.

Salvador, en el que ha estat durant molts anys el seu lloc de treball.

Salvador em diu que és una administració de loteria integral, és a dir que només comercialitza els jocs de la Loteria Nacional. El 1985 apareix la Loteria Primitiva i s'hi comença a vendre. Tot era a mà, amb el famós segellat dels bolets. Un any més tard, va començar amb les quínieles.

Posteriorment, a poc a poc, tot s'ha anat informatitzant fins al moment actual.

Solia guardar loteria per a determinades persones i associacions, cosa que, en alguns casos li va provocar alguns maldecaps. Ell només pagava els premis menors. Els premis majors s'havien de cobrar en bancs autoritzats.

Durant la seua amena xarrada, em conta una infinitat d'anècdotes. En transcripció les que es poden contar i les més curioses.

Em diu, davant un bon cafè a Godella, que l'any 2002 o 2003 -no recorda molt bé l'any- va donar la grossa de la Primitiva, premiada amb un milió set-cents cinquanta mil euros, a una senyora prou major, que ni sabia que li havia tocat. Quan Salvador va comprovar el premi i quan veu l'import, va passar la senyora dins de l'administració i, dient-li que s'assentara, li va comunicar l'import del premi. La senyora no sabia quant era en pessetes el dit premi i li ho va preguntar a Salvador i quan ell li ho va traduir a pessetes, la senyora ja es va posar molt nerviosa, de manera que calgué cridar una de les seues filles perquè vinguera a fer-se càrrec de la mare...

.....

També va donar el primer premi de la Loteria Nacional l'any 2011, amb una anècdota curiosíssima. El número 25045, el jugava la falla Cervantes de Godella, però el jugava una setmana sí i una altra no. La setmana que no el jugava la falla, Salvador el posava a la venda. Per atzar, la setmana que va tocar el premi, la falla no el jugava i el van adquirir uns clavaris.

Els fallers van assumir amb esportivitat el que havia ocorregut.

.....

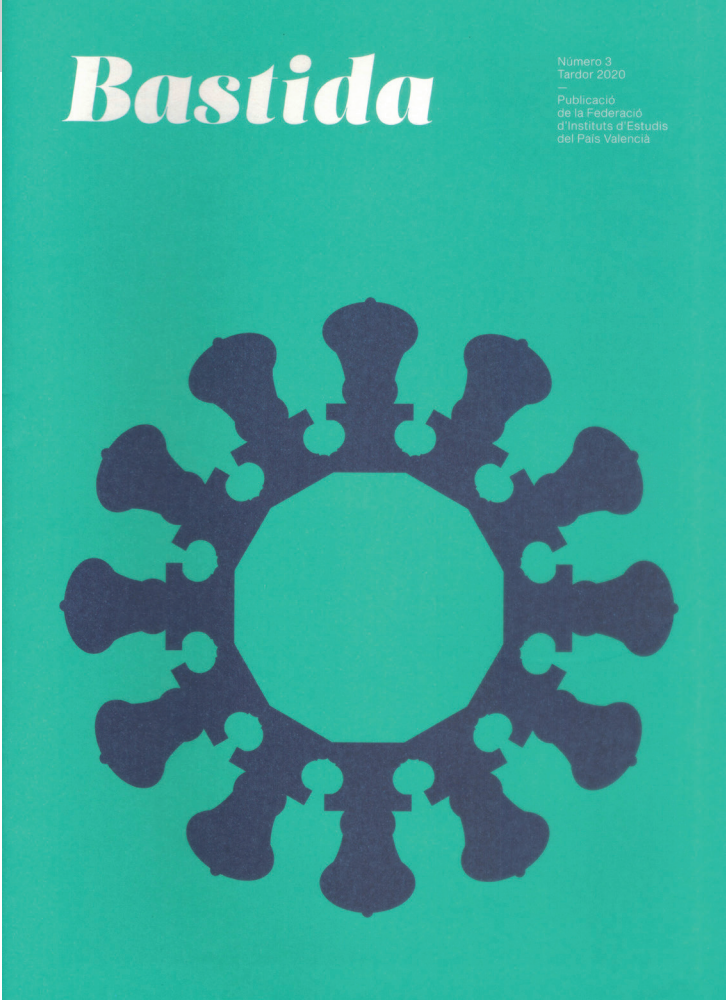
CONTINUARÀ...

Salvador en la seua administració de loteria, dies abans de deixar-la per jubilació.

LES PUBLICACIONS DEL THLG SÓN NOTICIA EN LA BASTIDA

Genís Ruiz

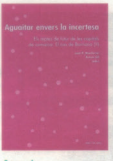

Número 3
Tardor 2020
—
Publicació
de la Federació
d'Instituts d'Estudis
del País Valencià

Ressenyes i novetats culturals — 19

Recull de publicacions dels centres d'estudis

En aquest espai donem notícia de les publicacions que han vist la llum des del maig de 2020 fins al moment de publicació d'aquest número. Si voleu que al següent número hi apareguen les vostres publicacions, podeu enviar-nos-en la coberta i la informació al correu bastida@fedinespv.org.

 Revista del Vinalopó Núm. 22 (2020). Geografies del Vinalopó. Centre d'Estudis Locals del Vinalopó Aquest número de la revista del CEL vol mostrar la diversitat territorial, física i social, de les geografies de les comarques del Vinalopó, amb un dossier que barreja articles de viatgers històrics amb els nous plans estratègics, tot passant per aspectes físics com els efectes de l'erosió hídrica i l'ús tradicional de la ramaderia a les nostres muntanyes. A més, es presenta una nova associació de servei públic com és Miteo/Vinalopó, centrada en el coneixement dels climes locals de les comarques del Vinalopó.	 Revista de Canals Núm. 6 (2020). Associació Cultural La Pebrera La Revista de Canals recull, en aquest número, articles d'actualitat, d'economia, d'història i patrimoni, entre altres. Inclou un repàs del que ha suposat la COVID-19 a Canals.	 Anuari Núm. 31 (2020). Aguaitar envers la incertesa. Els reptes de futur de les capitals de comarca: El cas de Borriana (I). Agrupació Borriana de Cultura (ABC) L'Anuari és una publicació creada per l'ABC que compta amb la col·laboració de la Universitat Jaume I. L'Anuari pretén promoure el debat i oferir temes monogràfics als lectors de llengua catalana, però sempre des d'una orientació universalista. Aquest número el coordinen Joan R. Monterro i Antons Gil i el podeu consultar en obert a http://ndi.handle.net/10254/1619605.	 Tente cantarete tente. La cacharrería de fuego y agua en la Meseta de Requena-Utiel Fermín Pardo i Marc Peña Diputació de València / Ajuntament de Requena / Cantares Viejos Catàleg de l'exposició i estudi sobre la terrisseria de foc a Requena i la seua comarca. Un ofici i una tradició que pràcticament han desaparegut en l'actualitat.
 La transició e la democràcia a Gandia (1973-1983). Els moviments socials a la Safor Vicent Cremades i Aranda Institució Alfons el Magnànim / CEIC Alfons el Vell Aquesta obra investiga, des dels moviments socials, la transició a la democràcia a Gandia i a la comarca de la Safor, a partir de la documentació trobada en arxius públics i privats, así com de testimonis de persones que treballaren i lluitaren contra el règim franquista.	 Cantals Núm. 38 (2020). Taller d'Història Local de Godella Butlletí del Taller d'Història Local de Godella que recull informacions i reflexions sobre Godella. Es pot consultar gratuïtament al seu web http://tallerhistoriagodella.org/.	 Querns monogràfics 2. Godella, paso a paso Pedro Fernando Gálvez Gonzalo Taller d'Història Local de Godella Recull d'escriures que repassen la història de la localitat i les vivències personals de l'autor.	 La Rella Núm. 33 (2020). Institut d'Estudis Comarcals del Baix Vinalopó Revista de recerca i divulgació comarcal amb contingut multidisciplinari. Els números anteriors es poden consultar a Reco.cat.

Número 3 — Tardor 2020

Bastida

La Bastida és una publicació semestral de la Federació d'Instituts d'Estudis del País Valencià, entitat fundada en 1999, que actualment agrupa més d'una trentena de centres d'estudis i d'instituts locals i comarcals valencians. Estos centres, promovem la difusió, la investigació, la valorització i el coneixement de la història, la cultura i el patrimoni local i comarcal.

En el seu número 3, corresponent a la tardor del 2020, recull la notícia de dos publicacions del nostre Taller, que han vist la llum els darrers mesos. Podeu trobar la revista Bastida en format digital en l'enllaç: <https://www.fedinespv.org/bastida/>

D'una banda el número 38 de la Revista Cantals, butlletí periòdic del THLG, disponible també en versió digital a: <http://tallerhistoriagodella.org/>

D'una altra, el llibre "Godella, paso a paso" de Pedro Fernando Gálvez Gonzalo, dins la col·lecció del THLG: Querns monogràfics amb el num.2, que es troba a la venda en els llocs habituals de Godella i Burjassot.

PRESENTACIÓ DE «GODELLA PASO A PASO»

Amb una gran assistència de persones que ompliren el saló de Vila Eugènia, el Taller va celebrar el passat 17 de juny la presentació pública del segon número de la col·lecció **Querns Monogràfics**, «**Godella paso a paso**». Este era un acte llargament esperat que les circumstàncies de tots conegudes ens obligaven a endarrerir per tal de programar-lo per a quan fora possible garantir la normalitat més gran. I així va ser, i la ciutadania va respondre a la convocatòria. En «Godella paso a paso» Pedro Fernando Gálvez Gozalo ens regala amb vint-i-cinc històries que transiten per diversos indrets i persones que conformen i han conformat el dia a dia de la vida en Godella. Pedro Fernando, amb el seu entusiasme i saber fer, ha arreglat testimonis i documents i sobre ells ha elaborat estos 25 relats emprant un llenguatge expositiu àgil que fa de la seua lectura un plaer. Cal dir també que van acompanyats d'una gran quantitat de fotos i documents il·lustratius. L'acte, presidit per Josep Vicent López Gil, s'encetà amb les paraules del nostre soci Genís Ruiz amb un parlament referit a la personalitat de l'autor destacant

la seua dedicació a rescatar eixes xicotetes històries que solen acabar, si no troben al seu camí una persona com Pedro Fernando, en el bagul de l'oblit. A continuació el nostre president Josep Vicent López Gil destacà l'esforç que el Taller com a entitat du a terme per tal d'oferir «productes» com el presentat i fent esment a la necessària col·laboració de la ciutadania en qualsevol sentit per tal que puguem seguir per aquesta senda. Parlà també l'autor destacant algunes de les anècdotes que s'amaguen en el llibre i finalment prengué la paraula per tancar l'acte la regidora de Cultura, Tatiana Prades. Serien les 20:30 quan el saló començà a poc a poc a recobrar la seua habitual calma.

Del nostre corresponsal.

Llig i regala Llibres THLG

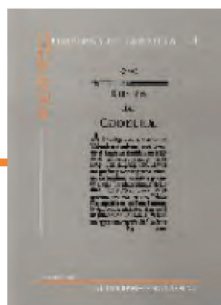
El **Taller d'Història Local de Godella** posa al teu abast tota la història del nostre poble, publicada des de la seua fundació fins avui.

Consta de set llibres denominats **Querns**. És una ocasió única per a tenir tota la història de Godella publicada, al moment i a un bon preu.

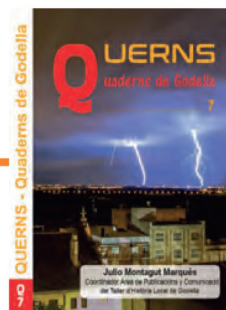
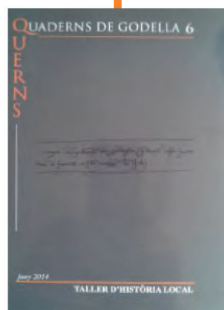

El número 1 està esgotat en paper, però es pot baixar gratis en format .pdf en la nostra web:

<http://tallerhistoria-godella.org/wp-content/uploads/2014/12/querns1.pdf>

QUERNS
2 - 3 - 4 - 5 - 6
-
8 €
cadascun

QUERNS
2 - 3 - 4 - 5 - 6 - 7
i llibre de Corell
-
Tot el lot per
50 €

QUERNS 6
8 €

QUERNS 7
10 €

José Corell
10 €

QUERNS MONOGRÀFIC 2
15 €

**Pregunta en la teua
llibreria o quiosc**

En Godella:

- **Papereria Cervantes** – C/ Cervantes, 47
- **Quiosc Garabatos** – Carretera de Rocafort, 2
- **Quiosc Carmen** – Carretera de Rocafort, 16
- **Carlin Godella** – C/ Santíssima Trinitat, 12

En Burjassot:

- **Quiosc Michel** – C/ Ausias March, 81

Està en preparació el Cantals-8. Convidem a les persones que estiguen interessades o disposen de material per a publicar, sobre temes o estudis referents a Godella (història, arqueologia, sociologia, art, biografies, associacions, etc) que es posen en contacte amb el THLG, per als tràmits d'admissió inicial de treballs per la Comissió de Publicacions.

Nom		Data naiximent	
D.N.I.		Professió	
Domicili			
Població		C.P.	
Telèfons			
Correu electrònic			

* Quota semestral (20,00 euros)

* Quota semestral especial (estudiant, aturat) (12,00 euros)

* Quota semestral reduïda (socis amb circumstàncies molt especials) (9.00 euros)

Desitjaria que personalment es posaren en contacte amb mi per confirmar millor les tasques en què podria col·laborar

[illegible]

Signatura socis/es avaladors/ores

Godella, a de de 20

D'acord amb el que estableix la Llei Orgànica 15/1999, de Protecció de Dades de Caràcter Personal, l'informem que les seues dades personals recollides en aquest document s'inclouran en un fitxer automatitzat sota la responsabilitat de TALLER D'HISTÒRIA LOCAL DE GODELLA, amb la finalitat de poder gestionar les condicions i avantatges de servei/a. Pot exercir els seus drets d'accés, cancel·lació, rectificació i oposició mitjançant un escrit a la nostra adreça postal: Apartat Correus 129 / 46110-Godella.

Mentres no ens comuniqui el contrari, entendrem que lesseues dades no han estat modificades i que es compromet a notificar-nos qualsevol variació i que tenim el consentiment per utilitzar-les pental de poderfidelitzar la relació entre ambdues parts. Tanmateix, entenemque ens dóna elseu consentiment per poder-li enviar les comunicacions, publicitat i qualsevol informació que creiem puga ser del seu interès.

Sr./Sra. Director/a del Banc _____

Autoritze que els rebuts presentats pel TALLER D'HISTÒRIA LOCAL DE GODELLA siguin carregats al meu compte núm.

Entitat	Oficina	DC	Nº Compte
---------	---------	----	-----------

IBAN ES

que tinc obert en aquesta oficina:

Nom		Data	
D.N.I.		Signatura	
Domicili			
Població			
Codi Postal			

JA A LA VENDA EL QÜERNS MONOGRÀFIC-2

“GODELLA PASO A PASO”

DE PEDRO FERNANDO GÁLVEZ GONZALO

